

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Iacobi Philippi Tomasini Sancti Georgij ab Alga Venetiarum Canonici Secularis De Donariis ac Tabellis Votivis Liber Singularis

Tomasini, Giacomo Filippo

Vtini, 1639

XVII. Vota Populi pro Principe.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13253

necem Veneri sues immolatas legimus apud Græcos?

Veneri & Marti commune Templum fuisse cecinit Clau-
dianus :

Mauors sanguinea qui cuspide verberat urbes,

Et Venus humanas quæ laxat in otia curas,

Aurati delubra repent communia templi;

Pani Clauam & Ceruinam pellem posuit Euius Venerem
secutus Cap. ix. Epigram. 2.

Nicanoe etiam Priapo de mulierum præstantia iudicanti
pellem & aureum aqualem obtulit, postquam ipsa sua orna-
menta abligurisset.

Cæterum ne irrita essent Amantium desideria DIIS AN-
TELIIS, qui ante fores statuebantur, ferta & unguenta cum
adoratione sternebant, ut faciles sibi aditus impetrarent. In-
dicat id Athenæus Lib. xv. Cap. 11. *Cum domus (Amoris) sit*
Templum Amasiorum fores coronant. Ideoq; nonnulli in Amato-
rum Foribus sacrificant. Hinc Tibullus Lib. 1. Eleg. 2. vers. 14.

————— *Cum posti florida ferta darem.*

Et Plautus :

————— *Bibite festina fores,*

Potate & site mihi volentes propitia.

C A P V T X V I I .

Vota Populi pro Principe.

VERùm, dum sic variè hominum affectus agitatur dulcis
vesania, ad frugem oppido reuocat animorum in
Principes deuotio. Hi quippe in terris Deorum vi-
ces gerunt, ac iura tenent, quos dira vis fulminis in-
genti maiestatis argumento, sæpè innoxios transijt, quemad-
modum eleganter Maro in Diuino opere.

Ecce leuis summo de vertice visus Iuli

Exundere lumen apex, tactuq; innoxia molli

Lam.

Lambere flamma comas & circum tempora pasci.

Populo itaque iure merito nihil erat antiquius, quàm pro salute Principis cœlestis numen sollicitare; quo animi studio id factum non obscurum est apud Suetonium in Caligula Cap. vi. cuius verba, ut Subditis Principum venerationem injiciam hic libens adscribo: Romæ cum ad primam famam valetudinis ætonitæ, & maxima civitas sequentes nuntios opperiretur, & repente iam vesperi incertis auctoribus conualuisse tandem percreebrisset: passim cum luminibus & victimis in Capitolium concursum est, ac penè reuulse Templi fores; ne quid gestientes *VOTA* reddere moraretur. Adeoque populi adulatio erga suos Principes creuit, ut, eodem Suetonio teste Cap. lix. in Augusto: Nonnulli patrum familiarum testamento cauerint, ut ad hæcatonæ suis, prædato victimæ titulo, in Capitolium ducerentur, *VOTVM QVE* pro se solueretur, *QVOD SVPERSTITEM AVGVSTVM RELIQVISSENT.* Et subdit. Quadam Italiae ciuitates diem quo primum ad se venisset, initium anni fecerunt. Prouinciarum pleræque super templa, & aras, ludos quoque quinquennales penè oppidatim constituerunt. Et in Caligula: Ut verò in aduersam valetudinem incidit pernoctantibus cunctis circa Palatium, non defuerunt, qui pugnaturus se armis pro salute agræ, quæque capita sua titulo proposita vouerent. Qui verò hic titulus, num verbena & infulæ; fortasse etiam scriptum Elogium? De his Iuuenalis Satyra x.

Prouida Pompeio uederat Campania febres

Oprandas, sed multa Urbes, & publica VOTA

Vicerunt.

Ad quam adulationem alludit C. Tacitus Lib. iv. Cethego & Vitellio Varrone Coss. Pontifices eorumque, ex impio ceteri sacerdotes, cum pro incolunitate Principis vota susciperent, Neronem quoque & Drusum usdem Dijs commendauere, non tam charitate inuenum, quàm adulatione.

Et quidem per quietem admonitos quosdam pro salute Principum certis Dijs vouisse monstrat vetus Inscriptio Romæ in domo Alberinorum è regione Palatij della Valle.

NE.

N E M E S I
S A N C T Æ
C A M P E S T R I . P R O . S A
L V T E . D O M I N O R V M
N . N . A V G G . P . A E L . P . E
A E L I A . P A C A T V S
S C V P I S . Q V O D . C O H . D O C
T O R . V O V E R A T . N V N C
C A M P I . D O C T O R . C O H . I
P R . P . V . S O M N I O . A D M O
N I T V S . P O S V I T . † I . I

Par in Principum obsequium monstrat Liberti Votum Sil-
uano factum pro salute Augusti ex quorundam sententia:
quod inferius dabimus, ubi de Agricoliarum Votis. Inter-
rim omittere non possum geminum pro Augusto Germani-
co Votum cum suis statuis ab Vlyffe Aldrouando Romæ
in monte Quirinali visum, Quorum prius ad Iouis simula-
crum:

I . O . M . S A C R
V O T O . S V S C E P T O
P R O . S A L V T E
A V G . G E R M A N I
P O N T I F I C I S . M A X I M I
T R . P O T
D . V E T V R I V S . A N T I G O N V S
D . V E T V R I V S . S P . F . P H I L O
D . V E T V R I V S . A L B A N V S
P A T E R . C V M . F I L I I S
P O S V I T

Alterum Deæ Syriæ in Vineâ Card. Carpenfis:

DEÆ.

DE Æ. SVRI Æ. SACR
VOTO. SVSCEPT. PRO
SALVTE

.....
.....
A VG. GERMANICI
PONTIFICIS. MAXIMI. TR. POT
D. VETVRIVS. ANTIGONVS
D. VETVRIVS. SP. F. PHILO
D. VETVRIVS. ALBANVS
PATER. CVM. FILIS. POSVIT

Pro Principe Vota etiam soluta ostendit suo exemplo Plinius minor Lib. x. Epist. xlv. ad Trajanum: *solemnia & oia pro incolumitate tua, qua publica salus continetur, & suscipimus domine, pariter & solvimus, precari Deos, ut velint ea semper solui, semperq, signari.* Ad quæ Imperator: *Et soluisse Vos cum provincialibus Dijs immortalibus VOTÆ pro mea salute & incolumitate, & mi necuisse libenter, mi Secunde carissime, cognovi ex literis tuis.* Et alibi: *Agnosco Vota tuam Secunde carissime.* Disertè magis Suetonius in Octavi. Cap. lvii. *Omnes ordines in Lacum Curtij quotannis ex Voto pro salute eius stipem iaciebant.* Stipes autem Dijs dabatur. Seneca de Benefic. Lib. vii. *Dijs posuimus votum & stipem accimus.* Livijs Lib. xxv. *Prator edixit ut populus per eos ludos stipem Apollini quantum commodum esset conferret.* Casaubonus annotat ritum iaciendi Stipem in Lacum veteris fuisse superstitionis apud Romanos, qui loca hominum opinione sacra hac ratione venerabantur. Plinius Lib. viii. Epist. viii. de Clitumno: *Fons exu & exprimitur pluribus venis, seu imparibus, cluclatusq, facit gurgitem, qui lato gremio patescit purus & vitreus, ut numerare iactas Stipes & relucentes calculos possis.* Quænam hæc esset, manifestat Seneca Natural. Quæst. Lib. iv. *In hac oia stipem sacerdotes, & ante ea Dona Praefecti, cum solempne venit sacrum iaciunt.* Ex quibus colligo talos iactos

atos à Tiberio Cæsare in Aponum fontem fuisse aureos, quemadmodum refert Suetonius in Vita eius Cap. xiv. cum Illyricum petens in xta Patavium adisset Geryonis oraculum, sorte tra-
ta, qua n̄ crebatur ut de consultationibus in Aponi fontem talos aureos iaceret; euenit ut summum numerum iacti ab eo ostenderent: hodieq; sub aqua visuntur itali. Quidquid Viri eruditi de æreis suspicati fuerint.

Ratione non dissimili, quamquam sine superstitione, ritu à Maioribus accepto quotannis solemnī die Ascensionis Domini Serenissimæ Reipublicæ Venetæ Dux, aquâ lustrali prius in mare profusus, Annulum aureum à Patriarcha consecratum è puppi Bucentauri in Vndas projicit, hinc verbis: *Desponsamus te mare in signum veri perpetuq; dominij.*

Neque Dijs tantum, sed & Principibus ipsis oblatam fuisse Stipem docet Suetonius Cap. xlii in Caligula: *Edixit & Strenas incunio anno se recepturum. Stetitq; in vestibulo ædium Cal. Ianuarijs ad captandas stipes, quas plenis ante eum manibus ac sinu omnis generis turba fundebat. Quam antea dari Imperatori Tiberius prohibuit Dion Lib. lvii. sequenti anno C. Cæcilius Rufus L. Pomponius Flaccus, consulum nomen gesserunt. Tiberius Strenam, à quibusdam oblatam non accepit: eaq; de re edictum proposuit. Et Lib. lx. sub Claudio Imp. Pecuniariam rem mirifice tractauit, nam & Strenarum oblationem, sub Augusto & Caio usurpatam edicto sustulit.*

Quin subditi se Principibus deuotos, & dicatos, ante alloquium præfari consueuerunt. Vnde vetus formula: **DEVOTI NUMINI MAIESTATI QVE TVÆ.** Quam consuetudinem hodieq; receptam ab Hispanis originem duxisse refert Dion Lib. lxxi. de Augusto: *Quum alijs alijs modis immodicè ei gratularentur, Sextus quidam Pacuius omnium studia superauit, more Hispanorum se Cæsari consecrans: idemq; ut facerent, alijs auctor existens. Imò cum filio Cæsarem hæredem ex æquo nuncupauit, ut ibidem refert idem. Extremi affectus ne dicam vesaniæ exemplum memorat Dion Lib. xlii. Vnus ex Indis Zarmanus siue ex sapientibus eorum unus, ac propterea vel gloriæ causa, vel senectutis secundum leges patrias, siue ut ostentaret se Augusto &*

Athe-

Atheniensibus (Athenas enim venerat) mori volens, deorum sacris, et se (ut referunt) non legitimo tempore, initiatus in gratiam Augusti, inde se in ignem dedit. Sed tanta fuit etiam de Principibus animi sollicitudo, ut boni scriptores antiquitus suas cogitationes non sine solemnibus pro Imperatoribus voto euulgauerint. Quam præcipuè pietatis notam in Oppiani de Piscat. Lib. 11. deprehendimus.

Nec minorem Principibus ipsis quam subditis exoluendi Voti curam fuisse, satis persuadent hæc Suetonij in Caligula Cap. xxvii. *VOTVM exegit ab eo qui pro salute sua gladiatoriam operam promiserat: spectantibusq; ferro dimicantem nec dimisit nisi victorem. Et post multas preces. Alterum qui se periturum ea de causa VOTUM VERAT, cunctantem pueris tradidit verberatum insultumque, qui notum reposcentes per vicos auerent, quoad præcipitaretur ex agere. Hæc tamen maiori fortassis ambitione, quam pietate facta. Vota enim à veteribus summa religione seruata in primis docent codicilli, qui defunctorum hæredibus voti exoluendi necessitatem imponunt.*

Tantum verò adoleuit ista solemnitas, ut pro Principis salute, incolumitate, & conseruatione, non solum priuati ciues VOTA in adulationem Principum funderent, sed etiam Senatus Populusq; Romanus publica vota institueret. Quod quidem pridie Nonas Ianuarij, & tertio Nonas Ianuarij factum scribit Plutarchus in Cicerone; Capitolinus in Pertinace: *Tertium Nonarum diem Votis ipsis milites Triarium Maternum Lascium, Senatorem nobilem ducere in castra voluerunt, ut eum rebus Romanis imponerent. Et Dion Lib. IIX. Post Calendas Ianuarij die tertio pro salute Principis Vota suscipiuntur. Sed etiam Vota Calendis ipsis Ianuarij fuisse facta, ex Cornelio Tacito Lib. iv. Annalium, & Liuius Lib. XXI. colligitur. Plures igitur dies Votorum fuere; tertius autem ante Nonas præcipuus. Votorum item memoriam publicis Numismatibus ex argento, auro, & metallo consignarunt. Hinc illæ Inscriptiones: VOTA PVBLICA SVSCEPTA PRO SALVTE &c. Item si Imperator viueret,*

P ret,

ret, & eodem felici statu conseruaretur, v. x. xv. & xx. Ludos se esse facturos promiserunt. Vnde in veterum nummis:

VOTA. QVINQVENNALIA

DECENNALIA

XV

VICENNALIA. ET

TRICENNALIA

Euidentiſſimum autem huius conſuetudinis monumentum in Arcu Constantini elegantiffimo hodieq; in foro Boario Romæ conſpicitur:

VOTIS. X. ET. VOTIS. XX.

Rationem reddit Dio Lib. lxxxii. de Cæſare Auguſto: *Ei cum primum decennium exiuiſſet, aliud quinquennium, atq; eo circumacto rurſum aliud quinquennium, poſt decennium, ac eo finito aliud iterum decretam eſt: ita ut continuatis decennijs, per totam vitam Imperij ſummam obtinuerit. Quamob cauſam poſteriores quoque Imperatores, eſi non ad certum tempus, ſed per omne vita ſpatium ijs Imperium deſeratur, tamen ſingulis decennijs feſtum pro eius renovatione agunt, quod hodie etiam fit. In hanc rem videntur Numiſmata multa, præſertim Balbinij, Puppienij, & Gordiani, in quorum auerſa parte coronæ ciuicæ inſcribitur.*

VOTIS. DECENNALIBVS. S. C.

Item Galienus Cæſar referente Trebellio Pollione celebrauit *Vota ſuſcepta decennalia.*

Idem factum pro corona Milleſimi Anni, Saxum Romæ Anno 1549. trans Tiberim ad D. Mariam repertum, indicat:

P	R	Æ	S	E	N	T	I	Æ
M	A	T	R	I	S	D	E	V
P	.	S	E	P	T	I	M	I
F	E	L	I	X				
O	B.	C	O	R	O	N	A	M
M	I	L	E	S	I	M	I	
V	R	B	I	S.	A	N	N	I

Pro

Pro salute Principis vota fuisse facta testantur etiam innumera Inscriptiones, quæ passim varijs in locis spectantur: ut in vico Septabilis agri Atellini in tabula ænea

I. O. M. D. SAC. PRO. SAL
DOMINORVM. NN. AVGG
IMPP. COLLICIVS. VETERAN
AVGG. V. S. L. A

Innumeris præterea monumentis huius generis Imperatorum nomina exprimuntur:

DEO. HERCVLI
PRO. SALVTE
DIVI. TRAIANI
&c.

IOVI. CVSTODI
QVIRINO. SALVATORI
PRO. SALVTE
CÆS. NERVÆ
&c.

Item

I. O. M.
PRO. SALVTE
IMP. L. SEPTIMII
&c. V. S.

PRO. SALVTE
ET. VICTORIA
IMP. CÆS. L. SEPTIMII
SEVERI. &c. EX VOTO

Et Albæ Iuliæ legitur.

P a I. O.

CAPVT XVIII.

Vota pro Patria, pro Imperio, pro Ciuibus.

Nihil patriæ amore gratius. ut rectè Poeta, *Dulcis amor patriæ*. Huius enim beneficijs Cicer. auctore maximis obligati sumus, in quam tanta est vis & naturæ propensio, ut Ithacam illam in asperissimis scopulis tamquam nidulum affixam sapientiæ exemplum Vlysses immortalitati anteposueret, cuius hæc ad Circem verba apud Aristotelem Lib. 11. Oecon. Cap. penultimo: *nihil sibi dulcius videri posse, quam patriam incultam, & asperam*. Nec iniusta Virgij querela:

Nos patria fines, & dulcia linquimus arua.

Quare non immeritò pro ea conferuanda Vota quædam cæteroquin ab humanitate aliena facta leguntur, inter quæ primum sibi iure vindicat locum, omnis posteritatis memoria dignum M. Curtij Votum. De quo Liuius noster Lib. VIII. Eodem anno seu motu terræ, seu qua vi alia, forum medium ferme specu vasto collapsum in immensam altitudinem dicitur; neq; eam voraginem coniectu terræ, cum pro se quisq; gereret, expleri potuisse prius, quam Deum monitu quæri captum, quo plurimum populus Ro. posset. Id enim illi loco dicendum vates canebant, si Remp. Romanam perpetuam esse vellent. tum

M. Cur-